

បញ្ហានានាក្នុងដីធ្លីនៅកម្ពុជា

Issues Related to Land in Cambodia

ប្រវត្តិ

- February 22, 1896 នាយកដ្ឋានសុរិយោដី (Department of Cadastre)
- 1908 ក្រុមសុរិយោដី និងឋានលេខា (Cadastral and topographical service) និងបន្ទាប់មកមានឈ្មោះ ក្រុមសុរិយោដី និងការិយាល័យភូមិបាល (Cadastral service and land bureau)
 នាយកដ្ឋានសុរិយោដី ស្ថិតនៅក្រោមក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ១៩៧៥ ។ ព្រះរាជក្រមលេខ១០១-នស
- 1925 ក្រុមអភិរក្សភូមិបាល (Land conservation service) ស្ថិតនៅក្រោមក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ តែក្រោយមកបញ្ចូលនៅក្រោមនាយកដ្ឋានសុរិយោដី និងការិយាល័យភូមិបាល ។ ព្រះរាជក្រមលេខ១០១-នស
- នាយកដ្ឋានក្រុមភូមិសាស្ត្រក៏បានបង្កើតឡើង ដោយផ្តាច់ចេញពីនាយកដ្ឋានសុរិយោដី និងលេខាឋាន ដែលមានតួនាទីក្នុងការធ្វើប្រេងប្រាសាទ (geodesy) ឋានលេខា (topography) និងការកសាងផែនទី ដោយកំណត់ព្រំប្រទល់រដ្ឋបាលប្រទេស ខេត្ត ស្រុក និងឃុំ ។
- 1975-1979 គ្មានកម្មសិទ្ធិឯកជនលើដីធ្លី ។
- 1979 នាយកដ្ឋានគ្រប់គ្រងគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចកសិកម្ម ស្ថិតក្រោមក្រសួងកសិកម្ម ។ វាមានតួនាទីរៀបចំចងក្រងនិងដឹកនាំក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផល ក្នុងន័យជួយគ្នាទៅវិញទៅមក ។
  - o ក្រុមសាមគ្គីប្រភេទទី១
    - ដីស្រែ-ចម្ការ ស្ថិតនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងរបស់ក្រុមផ្ទាល់
    - គោ ក្របី រទេះ និងឧបករណ៍ផលិតកម្ម ប្រើប្រាស់រួមក្នុងក្រុម
    - ប្រធានក្រុមចាត់ចែងការបង្កបង្កើនផល និងបែងចែកភាគផលដល់សមាជិកក្រុម
  - o ក្រុមសាមគ្គីប្រភេទទី២
    - ដីស្រែ-ចម្ការ ស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ក្រុមផ្ទាល់
    - ក្រុមចែកជាពួកតូចៗពី៣ ទៅ៥គ្រួសារក្នុងមួយពួក
    - ពួកតូចៗចាត់ចែងបង្កបង្កើនផល និងបែងចែកភាគផលដល់សមាជិកពួក
  - o ក្រុមសាមគ្គីប្រភេទទី៣
    - ក្រុមធ្វើរួមនូវផ្ទៃដីមួយចំនួនតូច
    - ផ្ទៃដីមួយចំនួនធំ ចែកឱ្យគ្រួសារក្រុមបង្កបង្កើនផល និងទទួលផលជាឯកជន
- April 1989 សន្និបាតតំណាងកម្មាភិបាលទូទាំងប្រទេសលើកទី២ បានប្រារព្ធធ្វើឡើង ហើយបានដាក់ចេញនូវសេចក្តីសម្រេចចិត្ត៥គឺ ៖
  - o សេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពី គោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី
  - o សេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពី គោលនយោបាយចំពោះកសិកម្ម
  - o សេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពី ការប្រកបរបរអាជីវកម្ម ផលិតកម្មតាមរបៀបវេប្រវាស់ដៃ
  - o សេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពី គោលនយោបាយចំពោះផលិតកម្ម អាជីវកម្មរូបភាពសិប្បកម្ម-ឧស្សាហកម្មតូចៗ
  - o សេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពី គោលនយោបាយចំពោះការដឹកជញ្ជូន
 មុនឆ្នាំ១៩៨៩ គ្មានកម្មសិទ្ធិឯកជន និងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិលើដីធ្លីទេ ។

- April 22, 1989 អនុក្រឹត្យលេខ២៥ អនក្រ ស្តីពីការប្រគល់កម្មសិទ្ធិលើផ្ទះសំបែងជូនប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា ។
- June 14, 1989 អនុក្រឹត្យលេខ៣១ អនក្រ នាយកដ្ឋានគ្រប់គ្រងគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចកសិកម្ម ផ្ទេរមកជា នាយកដ្ឋានសុរិយោដី ស្ថិតនៅក្រោមក្រសួងកសិកម្ម
- October 3, 1994 អនុក្រឹត្យលេខ៥៨ អនក្រ ផ្ទេរនាយកដ្ឋានសុរិយោដី មកស្ថិតក្នុងការគ្រប់គ្រងរបស់ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ។
- January 12, 1999 អនុក្រឹត្យលេខ០៣ អនក្រ ផ្ទេរនាយកដ្ឋានសុរិយោដី មកស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ហើយបានបង្កើតអគ្គនាយកដ្ឋានសុរិយោដី និងភូមិសាស្ត្រ ដែលមាននាយកដ្ឋានចំនួន៥ ក្រោមឱវាទ គឺ ៖
  - o នាយកដ្ឋានគ្រប់គ្រងដីធ្លី
  - o នាយកដ្ឋានអភិរក្សសុរិយោដី
  - o នាយកដ្ឋានបច្ចេកទេស
  - o នាយកដ្ឋានភូមិសាស្ត្រ
  - o នាយកដ្ឋានអធិការកិច្ច
- កិច្ចសហប្រតិបត្តិការនានា
  - o May 6, 1994 កិច្ចសន្យារវាងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ជាមួយប្រទេសអាឡឺម៉ង់ ថវិកា 2,7 លានដុល្លារ
    - គម្រោងឈ្មោះ គម្រោងគ្រប់គ្រងដីធ្លី (Land Management Project)
    - ភ្នាក់ងារអនុវត្ត នាយកដ្ឋានសុរិយោដី និងអង្គការ GTZ
    - កន្លែង ខេត្តកណ្តាល កំពង់ធំ និងតាកែវ
  - o December 30, 1996 កិច្ចសន្យារវាងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងប្រទេសហ្វាំងឡង់ ថវិកា 1,3 សែនដុល្លារ
    - គម្រោងឈ្មោះ គម្រោងសុរិយោដីកម្ពុជា (Cambodian Cadastral Project)
    - ភ្នាក់ងារអនុវត្ត នាយកដ្ឋានសុរិយោដី និងអង្គការ FINNMAP
    - កន្លែង ខេត្តតាកែវ
  - o October 18, 1996 កិច្ចសន្យារវាងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ជាមួយប្រទេសបារាំង ថវិកា 0.7 លានដុល្លារ
    - គម្រោងឈ្មោះ គម្រោងកសាងផែនទី (Cadastral Mapping Project)
    - ភ្នាក់ងារអនុវត្ត មន្ទីរសុរិយោដីភ្នំពេញ និងអង្គការ IGN.FI
    - កន្លែង រាជធានីភ្នំពេញ
- 2001 ក្រុមប្រឹក្សាគោលនយោបាយដីធ្លីជាតិ
- May 19, 2002 គម្រោងរៀបចំដែនដី និងរដ្ឋបាលដីធ្លី (Land Management and Administration Project— LMAP) ជាដំណាក់កាលដំបូងនៃកម្មវិធីរៀបចំដែនដី រដ្ឋបាលដីធ្លី និងបែងចែកដីធ្លី មានរយៈពេល៥ឆ្នាំ ថវិកា 33,9លានដុល្លារ ហើយមានដៃគូ ជំនួយសំខាន់ៗ៤គឺ ៖
  - រាជរដ្ឋបាលភិបាលកម្ពុជា តាមរយៈក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់
  - ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ADB)¹

¹ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីបានធ្លាប់ជួយគាំទ្រដល់ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ក្នុងការតាក់តែង និងពិភាក្សាលើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ភូមិបាល និងតាក់តែងអនុក្រឹត្យ លិខិតបទដ្ឋានអនុវត្តច្បាប់ភូមិបាល និងបណ្តុះបណ្តាលច្បាប់ភូមិបាលយ៉ាងទូលំទូលាយ ។

- រដ្ឋាភិបាលអាស៊ីម៉ង់ តាមរយៈអង្គការ GTZ
- រដ្ឋាភិបាលហ្វាំងឡង់ តាមរយៈអង្គការ FINNMAP

លទ្ធផលរំពឹងទុក ៖

- ចុះបញ្ជីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ ចំនួន១លានក្បាលដី
- ពង្រឹងប្រព័ន្ធចុះបញ្ជី លើកកម្ពស់សុវត្ថិភាពកាន់កាប់ដីធ្លី
- បង្កើនការវិនិយោគដីធ្លី
- ផលិតផែនទីលំអិតលើការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ដី
- បង្កើនចំណូលលើការផ្ទេរដី²

- ឆ្នាំ១៩៩៩ គណៈកម្មការដោះស្រាយបញ្ហាដីធ្លីនៅតាមបណ្តាខេត្ត-ក្រុងទូទាំងប្រទេស ។³

Timeline of Land Issues over the Past Seven Years⁴

- 1 Mid-1990s ADB's process for considering a loan to Cambodia reveals the need for a new Land Law.
- 2 1998 Cadastral Department in the Council of Ministers drafts a new Land Law. (Prior to 1995 the Cadastral Department fell under the Ministry of Agriculture)
- 3 1998 Large demonstrations are held in Phnom Penh to protest land grabbing.
- 4 1998 Oxfam conducts its Land Study Project.
- 5 Dec. 1998 Land Law Working Group (LLWG) is formed.
- 6 1998-9 As the secretariat for the LLWG, Oxfam provides feedback on the proposed new Land Law.
- 7 Mar. 1999 Due to large demonstrations in front of the National Assembly and Senate, Council of Ministers creates a National Land Dispute Commission.
- 8 May 1999 NGOs present their revised draft Land Law to the Council of Jurists/Council of Ministers.
- 9 June 1999 Council of Ministers creates the Ministry of Land Management. Cadastral Department is transferred to the Ministry of Land Management.
- 10 May 2001 The Royal Government issues its statement on Land Policy.
- 11 Aug. 2001 New Land Law is ratified.
- 12 2001-02 WB Land Title Registration Project preparation begins.
- 13 2001-02 Ministry of Land Management begins drafting sub-degree to create a new Cadastral Commission to replace existing Land Dispute Resolution Committee.

² រហូតមកដល់ចំណុចនេះ ដកស្រង់ចេញពី ឯកសារស្រាវជ្រាវ និងចងក្រងដោយ ឯកឧត្តម លឹម វ៉ាន់, *របបដីធ្លីនៅកម្ពុជា*, កក្កដា ២០០៦ ។

³ អ៊ឹម ឈុនលឹម, ជំនួយស្ថាប័នអំពីបញ្ហាដីធ្លី (៩ កុម្ភៈ ២០០៦) ។

⁴ Pact Cambodia, *Advocacy in Cambodia: Increasing democratic space*, May 2002.